

Ár 2016, föstudaginn 24. júní, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 25/2016:**

A
gegn
F.

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru A, hér eftir nefnd sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni dags. 7. apríl 2016, með kvörtun sóknaraðila, dags. samdægurs. Með tölvupósti nefndarinnar, dags. 13. apríl 2016, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með tölvupósti dags. 17. maí 2016. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar, dags. 17. maí 2016, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust með bréfi, dags. 18. maí 2016.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar dags. 24. júní 2016.

II.

Málsatvik.

Veðskuldabréf nr. X, upphaflega að fjárhæð kr. 10.900.000, var gefið út þann 18. apríl 2007 af B til F. Skuldina átti að greiða með 479 jöfnum greiðslum afborgana og vaxta. Grunnvísitala bréfsins var 267,10 stig en fastir vextir með tilliti til vaxtaafsláttar voru 4,95%. Til tryggingar greiðslu skuldarinnar var sett að veði fasteign sóknaraðila að G.

Með skuldskeytingu, dags. 9. september 2013, yfirtók sóknaraðili skyldur útgefanda samkvæmt skuldabréfinu án þess að greiðsluskilmálum þess væri breytt. Í framhaldinu greiddi sóknaraðili afborganir af skuldabréfinu þar til í apríl 2016.

Fyrir mistök lánaumsjónar varnaraðila var umrætt veðskuldabréf áritað þann 15. september 2014 um að það væri að fullu greitt og var afhent sýslumanni til aflýsingar. Var veðskuldabréfinu í kjölfarið aflýst og frumritið sent sóknaraðila. Þegar mistökin komu í ljós var haft samband við sóknaraðila og var sóknaraðili beðin um að aðstoða við að leiðrétta mistökin með því að undirrita þar til gerð skjöl. Við því var ekki brugðist. Sóknaraðili krafðist þess að skuldin yrði látin niður falla og að endurgreiddar yrðu greiðslur frá því að lánið var afmáð úr bókum varnaraðila að viðbættum dráttarvöxtum. Varnaraðili varð ekki við þeirri kröfu og hélt áfram að innheimta á grundvelli veðskuldabréfsins.

Þann 26. apríl 2016 fór varnaraðili sem gerðarbeiðandi þess á leit að kyrrsettar yrðu eignir sóknaraðila, til tryggingar kröfu gerðarbeiðanda að fjárhæð kr. 13.778.337 og var fasteign sóknaraðila að G kyrrsett.

Í framhaldinu var sóknaraðila stefnt og þann 17. maí 2016 var mál varnaraðila gegn sóknaraðila þingfest í héraðsdómi Reykjavíkur, þar sem stefnandi gerir þær dómkröfur að: „stefnda verði dæmd til að greiða stefnanda kr. 13.370.295,- ásamt dráttarvöxtum skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 frá stefnubirtingardegi til greiðsludags. Þá er jafnframt gerð sú krafa að staðfest verði kyrrsetningaraðgerð nr. [Z] er fram fór hjá Sýslumanninum á höfuðborgarsvæðinu þann [...], skv. beiðni stefnanda, þar sem kyrrsettur var eignarhlutur stefnda í fasteigninni [G], til tryggingar kröfum stefnanda samtals að fjárhæð kr. 13.778.337.“

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili lýsir kröfu sinni svo í erindi sínu til nefndarinnar: *Óskað er eftir því að [F] hætti innheimtu á veðskuldabréfi [X] og endurgreiði [A] allar greiðslur frá 15. september að viðbættum dráttarvöxtum.*

Sóknaraðili telur að varnaraðili hafi enga heimild til innheimtu á bréfinu þar sem varnaraðili hafi verið meðvitaður um að hann hafi hvorki frumrit bréfsins undir höndum og að hann hafi staðfest á veðskuldabréfið að lánið væri uppgreitt og beri fyrir sig mistök núna.

Sóknaraðili byggir á því að sá sem innheimtir á grundvelli skuldabréfs verði að hafa frumrit bréfsins við höndina þegar greiðslu sé krafist til sönnunar þess að hann hafi rétt til að fá greitt. Það sé óumdeilt að varnaraðili hafi ekki frumritið við höndina.

Þá byggir sóknaraðili á því að samkvæmt reglum um viðskiptabréf sé gerð rík krafa til handhafa þeirra að gæta vel að skráningum á téð bréf, enda séu áritanir á bréfin það eina sem öllu jöfnu sé hægt að byggja á þegar meta eigi réttindi og skyldur aðila. Varnaraðili, sem fjármálastofnun, hafi skv. dómafordæmi enn ríkari skyldur en almennt gerist að gæta vel að viðskiptabréfum. Það að varnaraðili hafi ritað, að eigin sögn fyrir mistök, á bréfið að það hafi verið uppgreitt og hafi fært til aflýsingar sé alfarið á ábyrgð hans og telur sóknaraðili að þær reglur sem gilt hafi um áritanir á skuldabréf eigi við.

Þá byggir sóknaraðili á því að varnaraðili hafi frá 15. september 2014 innheimt á grundvelli skuldabréfsins án raunverulegar heimildar, og sé það einnig staðfest og óumdeilt. Allar kröfur sem gerðar hafi verið án formlegrar heimildar séu ólögmatar og beri varnaraðila því að endurgreiða þær að fullu að viðbættum dráttarvöxtum. Sú staðreynd að sóknaraðili hafi greitt alla greiðsluseðla sem borist hafa frá 15. september 2014 sé til marks um samviskusemi sóknaraðila, enda hafi sóknaraðili staðið í skilum með allt sitt í rúmlega 50 ár. Þegar sóknaraðili hafi komist að því hvernig í pottinn hafi verið búið þá hafi verið kominn greiðsluseðill til hennar sem hafi verið um það bil að falla á gjalddaga og hafi hún greitt hann með skýrum fyrirvara um að slíkt skyldi ekki telja viðurkenningu á skuldinni og að hún áskildi sér fullan rétt á því að fá greiðsluna endurgreidda.

Sóknaraðili telur sérstaklega ámælisvert að svo virðist sem varnaraðili hafi ætlað að narra sóknaraðila til sín í von um að sóknaraðili myndi skrifa undir ný skjöl og hafi ekki tjáð sóknaraðila það í upphafi að skjölin hefðu verið send stimpluð til aflýsingar, heldur hafi eingöngu sagt að um týnt frumrit væri að ræða, sem sé nokkuð sem varnaraðili hefði getað leitað til dómstóla með og fengið viðurkennt ef verið hefði raunin.

Sóknaraðili vísar til tilskipunar um áritun afborgana á skuldabréf nr. 9/1798. Þá krefst sóknaraðili þess að varnaraðila beri að greiða sóknaraðila allar þær greiðslur sem hún hafi greitt á þeim tíma sem varnaraðili hafði frumritið sannanlega ekki undir höndum.

Í viðbótarathugasemdum sínum hafnar sóknaraðili því alfarið að d-liður 6. gr. samþykktar nefndarinnar eigi við í þessu tilfelli, enda hafi málinu verið skotið til nefndarinnar áður en varnaraðili hafi ákveðið að höfða dómsmál gegn henni. Áður nefndur liður hljóti, eðli málsins samkvæmt, að eiga við um mál sem þegar séu til meðferðar hjá dómstólum, en geti ekki verið túlkaður á þann hátt að fjármálafyrirtæki geti, telji það líkur á að úrskurður nefndarinnar verði því óhag, ákveðið að rjúfa ferlið með því einu að höfða mál gegn viðskiptavininum og þannig nýtt sér þann aflsmun sem felst í aðstöðu aðila. Því er það krafa sóknaraðila að frávísunarkröfu varnaraðila verði hafnað, enda geti varnaraðila ekki einhliða stöðvað það ferli sem málið sé komið í og að varnaraðila verði gert að standa við þá tillögu sína að vísa málinu til nefndarinnar.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili byggir á því að það virðist sem svo að það sé ásetningur sóknaraðila að auðgast á ólögsmætun hátt um verulegar fjárhæðir á mistökunum þrátt fyrir vitund um að skuldin hafi verið með réttu til staðar. Í ljósi þessarar afstöðu sóknaraðila hafi varnaraðila verið nauðsynlegt að krefjast kyrrsetningar í fasteign sóknaraðila og í framhaldinu að höfða dómsmál til staðfestingar á kyrrsetningunni. Málið hafi verið þingfest fyrir héraðsdómi Reykjavíkur.

Þar sem varnaraðili hafi nú stefnt sóknaraðila vegna þess sama ágreiningsefnis og sóknaraðili hafi beint til úrskurðarnefndar telur varnaraðili að vísa verði frá kröfum sóknaraðila, sbr. d-lið 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, en þar komi fram að nefndin fjalli ekki um ágreiningsmál sem séu til meðferðar almennra dómstóla eða gerðardóms.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að lögsmæti innheimtu varnaraðila samkvæmt veðskuldabréfi nr. X sem gefið var út þann 18. apríl 2007 af B til F, upphaflega að fjárhæð kr. 10.900.000. Með skuldskeytingu, dags. 9. september 2013, yfirtók sóknaraðili skyldur útgefanda samkvæmt skuldabréfinu án þess að greiðsluskilmálum þess væri breytt.

Krafa sóknaraðila verður skilin svo að þess sé krafist að allri innheimtu á þeim kröfum sem stofnað var til með útgáfu bréfsins verði hætt, auk þess sem hún gerir endurgreiðslukröfu.

Samkvæmt d-lið 6. gr. samþykktar nefndarinnar segir: „*Nefndin fjallar ekki um: Ágreiningsmál sem eru til meðferðar almennra dómstóla eða gerðardóms.*“ Fyrir liggur að ágreiningur málsaðila er nú til meðferðar héraðsdóms Reykjavíkur þar sem málið var þingfest og hefur sóknaraðili frest til 28. júní n.k. til að skila inn greinargerð. Þó er ljóst af samskiptum málsaðila að varnaraðili hvatti sóknaraðila til að leggja ágreininginn fyrir nefndina sem sóknaraðili gerði áður en honum var stefnt af varnaraðila. Málskot til nefndarinnar er lögbundið úrræði skv. 19. gr. a. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 og verður því ekki talið að varnaraðili geti komið sér undan yfirvofandi úrskurði nefndarinnar með því að höfða mál á hendur sóknaraðila eftir að kvörtun hefur verið lögð fyrir nefndina. Verður því frávísunarkröfu varnaraðila hafnað. Hins vegar skal áréttað að úrskurður nefndarinnar girðir ekki fyrir að aðilar leiti til dómstóla með ágreining sinn, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 563/2013. Í þessu samhengi telur nefndin rétt að vekja athygli á því að það samræmist varla skyldum varnaraðila skv. 19. gr. laga um fjármálafyrirtæki að leiðbeina sóknaraðila um að leggja

mál fyrir nefndina, en krefjast svo frávísunar á grundvelli síðari málatilbúnaðar fyrir dómstólum.

Í máli þessu liggur ekki aðeins fyrir ítarleg kvörtun sóknaraðila með lýsingu á málsástæðum hans, heldur einnig umfangsmikil samskipti á milli aðila og athugasemdir sóknaraðila við greinargerð varnaraðila. Er með öllu ágreiningslaust að sóknaraðili skuldbatt sig með skuldskeytingu árið 2013 til að greiða afborganir og vexti af umræddu skuldabréfi í samræmi við skilmála þess. Er því ekki haldið fram að um örlætisgerning hafi verið að ræða eða að nokkur önnur slík sérstök sjónarmið eigi við um þetta loforð hennar. Þá virðist einnig ágreiningslaust að það var eingöngu fyrir mistök sem skuldabréfið var sent til sóknaraðila og að þegar varnaraðili setti sig í samband við hana var hin ranga áritunin um uppgreiðslu ekki komin til vitundar hennar.

Mikilvægt er í máli þessu að greina á milli þeirra krafna sem stafa af loforði sóknaraðila með áritun sinni um skuldskeytingu annars vegar og hins vegar þeirra sérstöku réttinda og skyldna sem fylgja því að loforðið er skráð á veðskuldabréf. Sem fyrr greinir verður að skilja kröfu sóknaraðila svo að þess sé krafist að að allri innheimtu á þeim kröfum sem stofnað var til með útgáfu bréfsins og síðari skuldskeytingu verði hætt, þ.e. að þær falli í raun úr gildi. Á þetta verður ekki fallist. Jafnvel þótt sóknaraðili hafi glatað réttarfarshagræði við innheimtu með því að hann hefur nú ekki gilt skuldabréf í höndum, felur það ekki sjálfkrafa í sér að engin krafa sé fyrir hendi eða að loforð sóknaraðila um greiðslu sé þar með ógilt. Slík niðurstaða gæti aðeins byggst á traustfangsgildi þeirrar ákvaðar sem fólst í sendingu skuldabréfsins, árituðu um uppgreiðslu. Sem fyrr greinir, er því á hinn bóginn ekki haldið fram í málinu að sóknaraðili hafi nokkru sinni verið í góðri trú um að varnaraðili ætlaði sér í raun að gefa henni eftir gilda skuld.

Með vísan til alls ofangreinds verður kröfu sóknaraðila hafnað.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Frávísunarkröfu varnaraðila, F, er hafnað.

Kröfu sóknaraðila, A, á hendur F er hafnað.

Reykjavík, 24. júní 2016.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Unnur Erla Jónsdóttir